

Lekker struinen door een groen schoolplein

Borders, pergola en zitplekken, de Burghtschool, Amsterdam

Met stokken slepen, hutten bouwen, uit een zelf geplante bol de eerste bloem open te zien gaan of, vooruit, dan maar eens een keer een nat pak halen na te zijn uitgegleden in de vijver. Leerlingen willen groen op het schoolplein, maar ouders zijn bang voor een teek, en schoolbestuurders vrezen claims.

“Wat is er mooier dan een merel recht in de bek te kunnen kijken, op een moment dat die een worm uit de grond trekt? Een worm die je zelf net nog in je handen hebt gehouden?” Landschapsarchitect Theo van 't Klooster herinnert zich hoe in zijn jaren op de lagere school een merel broedde tussen de schoolboeken. “We zijn vervreemd geraakt van de natuur”, stelt hij vast. “Alles is eng, alles is vies. Alleen een volledig betegeld schoolplein met roestvrijstalen spelelementen wordt als schoon en veilig beschouwd. Terwijl het zo belangrijk is wanneer kinderen

eens een boomschors voelen, ontdekken welke insecten een bepaalde bloeiende struik aantrekt, de frisse geuren van het voorjaar opsnuiven of de lucht van rottende bladeren in het najaar ruiken.” Van 't Klooster noemt het ernstig hoe zeer kinderen de kans wordt ontnomen kennis te nemen van de natuur, te leren hoe een peul uit eigen tuin smaakt, “of te wroeten in de modder”. Hij signaleert veel angst bij ouders en leraren. “We zijn overbezorgd geraakt, overge-reguleerd, kunnen niets meer aan, zelfs niet een beetje naar binnen gelopen zand in een

schoolgang”. Maar hij ziet ook een eerste, kleine kentering. “Het inzicht begint door te breken dat computers en internet niet zaligmakend zijn. Dat het zien van een insect op het scherm toch iets heel anders is dan buiten hem bezig te zien honing te verzamelen. Dat het zitten onder een struik veel meer de fantasie prikkelt, dan alleen internetsites.”

Structuur door beplanting

De fysieke beleving van de natuur stond ook de Amsterdamse architect Sybolt Meindertsma voor ogen, toen hij voor de Burgh-

school aan de Herengracht in Amsterdam een nieuw schoolplein ontwierp. Samen met tuinontwerpster Quiriene den Oudsten van Q Gardens zocht hij naar een manier om het intensief gebruikte en overvolle schoolplein met behulp van beplanting te structureren. “De schoolleiding zag graag dat de verschillende leeftijdsgroepen hun eigen plek zouden vinden”, vertelt Meindertsma. “Daarnaast was er behoefte om meer buitenles te geven, om kinderen zelf ontdekkingen te laten doen en aan een vorm van beschutting, om niet gelijk bij de eerste regendruppels naar binnen te moeten gaan”. Om een bouwvallige muur te stutten plaatste de architect er een pergola tegenaan met tal van plekken waar kinderen even rustig bij elkaar kunnen zitten. Her en der creëerde hij vakken om bollen te kunnen planten en hij plaatste tot verbeelding sprekende speelvoorzieningen “die niet begeleiden, maar eerst en vooral de fantasie prikkelen”. Het hoogteverschil benutte hij door van treden klim- en klauterobjecten te maken en een skatehelling aan te leggen. Quiriene den Oudsten zorgde onder andere voor vlinder- en bijenplanten, winterbloeiende struiken, klimplanten voor de pergola en door slakken gewaardeerde planten. In een workshop betrok zij de leerlingen en leraren bij de inrichting, “wat tot allerlei leuke suggesties leidde”, vertelt ze. “Zoals die van een jongen van acht, die her en der haagjes wilde om te voorkomen dat bij het voetballen de bal over het hele schoolplein zou rollen”.

Heerlijk onvoorspelbaar

“Groen is lekker onvoorspelbaar”, zeggen architecten Kees Bos en Raban Haaijk

3d rendering “de Uitkijk”, tussen de twee gebouwdelen ligt het schoolplein, ingericht met natuurlijke materialen

Ontwerptekening voor het groene schoolplein, de Burghschool, Amsterdam

van het in Baarn gevestigde Bureau Bos. Voor de brede school De Uitkijk in Baarn ontwierpen ze, samen met ontwerp- en ingenieursbureau Carve, een avontuurlijke buitenruimte, “waarin kinderen kunnen ontdekken hoe iets voelt. Want net als met koken, waarbij je moet leren dat je je vingers kunt branden aan een hete pan, moet je ook in de natuur leren waar je wel en waar je beter niet aan kunt komen”. De architecten, die de gevels bij de entree van het gebouw uit hout optrokken en elk klaslokaal een directe opening met de buitenruimte gaven, richtten het schoolplein in met alleen maar natuurlijke materialen. Daaronder een aantal elders in Baarn gekapte bomen, die zich nu prima lenen als speel- en als lesmateriaal. “We hebben het hout onbehandeld gelaten

om het de eigen geur te laten behouden en de docent hoeft niet op het schoolbord iets te vertellen over jaarringen, maar kan dit buiten laten zien”. Uitgangspunt bij hun ontwerp was “dat elke keuze een didactische of spelende waarde moest hebben”. Zo wisten zij de kap van een oude knotwilg op het terrein te voorkomen, “want zo’n boom heeft niet alleen een ecologische waarde, bijvoorbeeld door de schaduw die hij biedt, maar ook een emotionele. Hij vertelt een verhaal met een veel langere geschiedenis, dan het schoolgebouw zelf ooit kan vertellen.” ◀

BNA Onderzoek

BNA Onderzoek, waarin onder andere is opgegaan de Stichting Architecten Research Onderwijsgebouwen (Staro), bundelt de studie- en onderzoeksactiviteiten van de Bond van Nederlandse Architecten. De kennis en expertise van de BNA-leden betreffende onderwijshuisvesting en de activiteiten rondom dit thema komen hierin terug. BNA Onderzoek is een platform voor verdieping en collegiale kennisuitwisseling van alle BNA-leden, waar verschillende expertises worden samengebracht en kruisbestuiving mogelijk wordt gemaakt. Het programma is zeer divers, zowel thematisch als in vorm. De redactieraad, verantwoordelijk voor de Schooldomeinrubriek Architectuur, wordt gevormd door Kees Willems, Marjolein Bosscher, Michaela Stegerwald, Michiel Snelder, Carla Roos, Theo van Oeffelt en Jutta Hinterleitner. Meer informatie: www.bna-onderzoek.nl.